gemeente **Roermond**

VOORSTEL AAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE ROERMOND

Onderwerp: **Wijken- en kernenbeleid**
Zaaknummer: **95387-2023**
Datum: **9 januari 2024**

Inleiding

De gemeente Roermond heeft zichzelf als ambitie gesteld om het wijkgericht werken door te ontwikkelen. Deze ambitie wordt mede ondersteund door moties (19M46 en 20M19) waarbij wordt opgeroepen dit beleid, onder andere, af te stemmen op de behoefte van de inwoners om zodoende de leefbaarheid, economische gesteldheid en sociale structuur binnen onze wijken en kernen te versterken. Het coalitieakkoord 2022-2026 'De stad van ambitie, daadkracht en verbinding' onderstreept het belang van wijkgericht werken en de interactie met inwoners in wijken en kernen..
De gemeente heeft behoefte aan heldere kaders voor de uitvoering van het wijkgericht werken, dat zich moet richten op alle kernen en wijken van de gemeente. Hoe dit concreet vorm moet krijgen en hoe we hierbij als gemeente kijken naar onze eigen rol en de wijze van samenwerken met inwoners en wijkpartners, wordt uitgewerkt in voorliggend Wijken- en kernenbeleid.

Wijkgericht werken is een werkwijze om maximaal aan te sluiten op initiatieven die ontstaan vanuit de samenleving. Het beoogt een omgeving te creëren waarin alle inwoners zich gehoord, betrokken en vertegenwoordigd voelen in het vormgeven van hun leefomgeving. Om dit goed vorm te kunnen geven vraagt dit om helderheid over rollen en verantwoordelijkheden, maar ook om ruimte voor maatwerk. Actief burgerschap is daarbij het kernbegrip.

Met dit nieuwe Wijken- en kernenbeleid richten we ons in eerste instantie op het verkrijgen van een goed beeld van wat er speelt in de verschillende wijken en kernen, op:

1. Het faciliteren van *inwonerinitiatieven* op wijkniveau en;
2. Op het, in co-creatie met inwoners en maatschappelijke partners, opstellen van *wijkagenda's*.

Voor de korte termijn zetten we vanuit de gemeente nu vooral in op activiteiten en maatregelen die zijn gericht op het verbeteren van de leefbaarheid. Het brede begrip leefbaarheid kan bijvoorbeeld gaan over zaken die samenhangen met veiligheid, sociale samenhang, participatie, de fysieke omgeving en overlast.

In de komende jaren onderzoeken we de mogelijkheid om ook op andere thema's wijkgericht te gaan werken (naast een gemeentebrede aanpak) om zo te komen tot integrale wijkontwikkeling. Uiteindelijk streven we er naar dat in *al* het gemeentelijk beleid – waar relevant - aandacht wordt besteed aan verschillen tussen wijken en kernen, zodat in de uitvoering accentverschillen kunnen worden gelegd. Daarvoor is het essentieel om een goed beeld te hebben van wat er speelt in wijken en kernen. De stappen die we de komende jaren gaan zetten dragen daar aan bij.

Voorstel

We stellen uw raad voor om:

1. Het voorliggende wijken- en kernenbeleid vast te stellen.
2. In het proces van de kadernota 2025 het budget voor de doorontwikkeling Wijken- en kernenbeleid voor het jaar 2027 gelijk te stellen aan de begrote bedragen voor de jaren 2024-2026 en te verhogen van € 150.000 naar € 250.000.

Argumenten

1.1 Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de moties 19M46 en 20M19

De motie 'uitvoering motie wijk- en kernenbeleid' (20M19) heeft betrekking op de eerder aangenomen motie 'wijk- en kernenbeleid' (19M46).
In deze moties werd opgeroepen om een wijk- en kernenbeleid op te stellen voor een beperkt aantal wijken en hiervoor een passend bedrag op te nemen om een (financiële) basis te leggen voor de ontwikkeling van dit beleid.

1.2 Wijkgericht werken is geen doel, maar een middel om verbinding te leggen

Wijkgericht werken is geen doel op zich, maar een middel om verbindingen te leggen, aan te sluiten bij de behoeften in de wijken en integraal samen te werken - binnen de gemeentelijke organisatie en met maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers.
Wijkgericht werken is een wijze om maximaal aan te sluiten op initiatieven die ontstaan vanuit de samenleving.

1.3 Het Wijken- en kernenbeleid doet recht aan de verschillen tussen wijken en kernen

De verschillende wijken en kernen in Roermond hebben allemaal hun eigen karakter, en in sommige gevallen verschillen ze behoorlijk van elkaar. Ook op het gebied van organisatiegraad verschillen de wijken en kernen sterk van elkaar. De in deze nota beschreven werkwijze biedt ruimte om in te spelen op deze verschillen tussen wijken en kernen, zowel in de keuze voor bepaalde thema's als in de manier van samenwerken met inwoners en bewonersorganisaties. Waarbij we op basis van datagericht werken een gedeeld en gedragen beeld willen opstellen die ons kan ondersteunen bij het maken van keuzes per wijk.

1.4 De leerpunten uit de evaluatie Dorpsplan- en Burgerbegroting Swalmen en het LEMON onderzoek zijn meegewogen in dit beleid

De leerpunten uit de evaluatie Dorpsplan- en Burgerbegroting Swalmen en de uitkomsten van het LEMON onderzoek hebben gezorgd voor waardevolle inzichten op welke wijze dit wijken- en kernenbeleid het beste vorm zou moeten krijgen. We bouwen dus voort op de opgedane ervaringen, en laten daarnaast ruimte voor de verdere doorontwikkeling in de kernen die al een stevige basis hebben neergezet.

1.5 Relatie met andere beleidsterreinen

De focus in de wijkagenda's ligt op activiteiten die zijn gericht op de *directe leefwereld* van inwoners. Deze zullen naar verwachting over het algemeen liggen op het terrein van de fysieke leefomgeving en het versterken van de sociale samenhang. In theorie is het denkbaar dat in de wijkagenda ook activiteiten worden opgenomen die betrekking hebben op andere domeinen. Voor *alle* activiteiten in de wijkagenda geldt vanzelfsprekend dat ze moeten passen binnen de bestaande gemeentelijke beleidskaders en -doelstellingen. Een wijkagenda kan ook nooit als instrument dienen om gemeentelijk beleid tegen te houden.
De spelregels rondom het faciliteren en ondersteunen van inwonersinitiatieven zijn vastgelegd in de participatie- en inspraakverordening, welke gelijktijdig met dit beleid ter vaststelling aan uw

gemeenteraad wordt aangeboden. In het Wijken- en kernenbeleid zijn deze spelregels verder uitgewerkt met heldere rol- en taakbeschrijvingen en sluit naadloos aan op deze participatie- en inspraakverordening.
Waar we in het programma 'Kiezen voor kansen' spreken over wijkgericht werken, doelen we *niet* op deze gebiedsgerichte aanpak in het sociaal domein, die vooral is gericht op het ondersteunen van individuen. In deze nota gaat het over de samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners die is gericht op initiatieven en activiteiten die ten goede komen aan de hele wijk. De focus ligt daarbij op de thema's leefbaarheid en sociale samenhang.

1.6 Wijken- en kernenbeleid als groei- en ontwikkelmodel
Bij de invulling van het nieuwe wijken- en kernenbeleid gaan we uit van een ontwikkelmodel. De ervaring leert dat 'groot denken, maar klein beginnen' een sleutel is voor succes. Het werkt voor alle betrokkenen stimulerend als er snel resultaten kunnen worden geboekt: zichtbare verbeteringen in de openbare ruimte en inspirerende ontmoetingen en activiteiten zorgen voor positieve energie en het vertrouwen bij inwoners en andere partners dan samenwerken loont. We zien als mogelijk perspectief voor de langere termijn dat we onze gemeentelijke inzet en planvorming ook op andere thema's gebiedsgericht en in co-creatie met bewoners en wijkpartners organiseren. De (organisatorische) veranderingen die hiervoor nodig zijn, zijn echter groot. Vandaar dat wij ervoor kiezen om ons voor de komende periode eerst te richten op wijkgericht werken op die thema's die het dichtst in de leefwereld van inwoners liggen: leefbaarheid en sociale samenhang.

2.1 Consistentie Wijken- en kernenbudget
In de kadernota 2024, zoals vastgesteld in de raad van juli 2023, is voor de uitvoering van de 'Doorontwikkeling Wijken- en kernenbeleid' van 2024 t/m 2026 een jaarlijks bedrag opgenomen van € 250.000,- en voor het jaar 2027 € 150.000,-. Hierbij is voor 2027 per abuis een afwijkend bedrag opgenomen. In de begroting 2024, zoals vastgesteld in de in raad van november 2023, is eveneens dit verkeerde bedrag meegenomen. Door tijdens de kadernota 2025 het bedrag voor 2027 te verhogen naar € 250.000,-, maakt dat we consistent en evenredig zijn bij het bouwen aan onze wijken. Het structurele bedrag ad. € 75.000,- dat in de begroting 2023 meerjarig geraamd was, is met een wijziging toegevoegd aan het budget voor personeel.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Inbedding in de gemeentelijke organisatie
Wijkgericht werken vraagt een grote mate van flexibiliteit van de gemeente. Suggesties en wensen van bewoners en partners kunnen immers leiden tot het besluit om de gemeentelijke inzet anders te richten dan vooraf gedacht. Planningen en begrotingen van gemeentelijke clusters bieden tot nu toe vaak te weinig ruimte om hier op in te kunnen spelen. Wijkgericht werken moet iets worden van de hele gemeentelijke organisatie. Alle clusters moeten meer dan nu open staan voor inwonerinitiatieven, en alle clusters kunnen een rol krijgen bij de uitvoering van activiteiten uit de wijkagenda. Daarom zullen medewerkers uit verschillende clusters ook al een rol krijgen bij het meedenken over die wijkagenda's.

1.2 Cultuuromslag
Als organisatie moeten we ons ervan bewust zijn dat de samenleving zich soms sneller ontwikkelt dan gemeentelijk beleid en daarmee de gemeentelijke organisatie. Om aan te kunnen sluiten bij de maatschappelijke vragen en behoeften moeten we een wendbare organisatie zijn. Het betekent ook dat we als organisatie flexibiliteit moeten betrachten in planningen en budgetten, om in te kunnen spelen op wensen en noden uit de samenleving. Dat is zowel ten aanzien van inwonerinitiatieven (al dan niet als onderdeel van een wijkagenda) als ten aanzien van beleidswensen van groot belang.

1.3 Samenwerking met partners

Het wijkgericht werken zoals we het in deze nota beschrijven, behelst een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en maatschappelijke partners. Dat maakt commitment van onze partners essentieel. Hiertoe scheppen we in het beleid duidelijkheid over de rollen, taken en verantwoordelijkheden en streven we naar het vastleggen van samenwerkingsafspraken in een convenant.

Historisch overzicht

- Vaststelling notitie 'Mensen maken de wijk', april 2010;
- Motie Wijk- en Kernenbeleid (19M46), d.d. 7 november 2019;
- Motie Uitvoering motie wijk- en kernenbeleid (20M10) d.d. 9 juli 2020;
- Collegebesluit Uitvoeringstoets 2021 d.d. 20 april 2021.
- Motie Klaar voor de herstart Kadernota 2022 (21M16), d.d. 8 juli 2021
- Raadsinformatiebrief inzake procesopzet uitvoering Wijk- en kernenbeleid (77069-2021), d.d. 21 juli 2021;
- Raadsinformatiebrief inzake Lemon-onderzoek en evaluatie Dorpsplan Swalmen (15556-2023), d.d. 14 februari 2023;
- Commissie-informatiebrief inzake voortgang Wijk- en kernenbeleid (9538-2023), d.d. 11 september 2023.

Financiële gevolgen

In de recentelijk door uw raad vastgestelde meerjarenbegroting 2024 is voor de jaren 2024, 2025 en 2026 jaarlijks € 250.000,- gereserveerd en 150.000 voor het jaar 2027 ten behoeve van het wijken- en kernenbeleid (kostenplaats 65292). Dit voorgesteld besluit gaat uit van het bijstellen van het bedrag voor 2027 naar € 250.000,-. Dit budget is bedoeld voor de uitvoering van de wijkagenda's en het faciliteren van inwonerinitiatieven. Een beperkt deel van het budget wordt in 2024 en 2025 gebruikt voor opstart- en doorontwikkelkosten ten behoeve van de implementatie en verdere doorontwikkeling van dit beleid.

Het budget voor wijkgericht werken dat jaarlijks beschikbaar is, wordt na aftrek van de opstart- en doorontwikkelkosten, verdeeld over de wijken in de gemeente. Dat gebeurt naar rato van het inwonertal. Zie onderstaand overzicht.

	2024	2025	2026	2027
Budget wijkgericht werken	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Opstart- en doorontwikkelingskosten Wijkgericht werken in de wijken	€ 45.000	€ 45.000	€ 10.000	-
Gezamenlijk wijkbudget* (10 wijken)**	€ 205.000	€ 205.000	€ 240.000	€ 250.000
Voor inwonerinitiatieven: 33%	€ 67.650	€ 67.650	€ 79.200	€ 82.500
Voor wijkagenda's: 67% (totstandkoming en uitvoering)	€ 137.350	€ 137.350	€ 160.800	€ 167.500

* Naar rato van inwonertal te verdelen over de wijken

** Voor de wijkindeling hanteren wij de CBS indeling. Voor de verdeling van de wijkbudgetten stellen we voor om de wijken Herten en Maasplassen samen te voegen, gelet op het geringe aantal inwoners van de wijk Maasplassen

De spelregels over de wijze waarop de wijkbudgetten zullen worden besteed, staan beschreven in hoofdstuk 6 van dit beleid.

Communicatie en participatie
Het nieuwe wijken- en kernenbeleid is ontwikkeld in samenspraak met de wethouder Wijken en medewerkers van de gemeente Roermond die verantwoordelijk zijn voor dit onderwerp binnen de organisatie, zoals de Clustermanager Leefbaarheid en Veiligheid, de wijkregisseurs en het kernteam Actief Burgerschap. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met het College van B&W, het management en de directie.
Het nieuwe wijken- en kernenbeleid is getoetst op draagvlak door een (beperkt) aantal gesprekken met relevante externe partners in wijken en buurten. We hebben gesproken met vertegenwoordigers van de in Roermond actieve woningcorporaties, welzijnsaanbieder VIJF en wijk- en buurtraden. Ook uw raad is via twee raadsinformatiebijeenkomsten betrokken.

Gelijktijdig met de verzending aan de raadscommissie is het beleid ook ter kennisgeving verzonden aan de wijk- en buurtraden.

Omdat het wijken- en kernenbeleid iedere inwoner van de gemeente aangaat, is het van belang om proactief met alle inwoners te communiceren. Hoofddoel van de communicatie is om duidelijke en volledige informatie te verstrekken over de aanleiding van het beleid en de uitvoering die de gemeente daar, samen met de inwoners, aan wil geven. Het benadrukken van het opzoeken van de samenwerking van de gemeente met inwoners is van groot belang om draagvlak te creëren. Om voor die boodschap een maximaal bereik na te streven, wordt onderstaand communicatieadvies gegeven.

- Berichtgeving via de gemeentelijke kanalen (website, social media en de digitale nieuwsbrieven) worden vanzelfsprekend ingezet om de inwoners te bereiken. Die boodschap wordt als persbericht ook naar onze perscontacten gestuurd. Toelichting op het WKB doormiddel van een persgesprek is mogelijk en een aanrader omdat meer context geven tot (nog meer) begrip van inwoners kan leiden.
- Naast de bekende perscontacten worden ook lokale buurtbladen e.d. benaderd om het bericht te delen, dit kan het bereik in de wijken en kernen vergroten.
- Omdat het WKB heel de gemeente en haar inwoners treft, wordt naast deze redactionele aanpak ook geadviseerd een video in te zetten om de lancering van dit WKB extra kracht bij te zetten.
- Via de bestaande netwerken in de wijken zullen de wijkregisseurs de berichtgevingen doorzetten.

Uitvoering en evaluatie
2024

- Invoeren beschreven werkwijze inwonerinitiatieven
- Wijkbudget openstellen voor inwonerinitiatieven
- Nadere afspraken met maatschappelijke partners over werkwijze wijkgericht samenwerken
- Afsluiten samenwerkingsconvenant informatie-uitwisseling
- Start opstellen (beknopte) Wijkagenda's 2024 voor alle wijken, gebaseerd op gesprekken met maatschappelijke partners die zijn vertegenwoordigd in het wijkteam en in afstemming met actieve en goed ingebedde dorps- of wijkraden. Waar mogelijk wordt de wijkagenda ondersteund door data (o.a. Lemon-onderzoek en statistische gegevens waar gemeente en maatschappelijke partners over beschikken)
- Start uitvoering eerste activiteiten uit wijkagenda's in samenwerking met maatschappelijke partners (en inwoners)

2025

- Tussenevaluatie wijkgericht werken
- Opstellen wijkagenda met grotere inwonerbetrokkenheid in eerste wijken
- Startjaar wijkgericht samenwerken met maatschappelijke partners en inwoners volgens nieuwe samenwerkingsstructuren

2026

- Opstellen wijkagenda met grotere inwonerbetrokkenheid in overige wijken
- Bredere evaluatie wijkgericht werken

We zijn ervan overtuigd dat met we met dit Wijken- en kernenbeleid de juiste weg inslaan om maximaal aan te sluiten op de behoeften en initiatieven die ontstaan vanuit de samenleving. Samen werken we aan een omgeving waarin alle inwoners zich gehoord, betrokken en vertegenwoordigd voelen in het vormgeven van hun leefomgeving.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris, de burgemeester,

J. van Putten Y.F.W. Hoogtanders

Ter inzage:
Bijlage(n):

Bijlage 1: Wijken- en kernenbeleid *"Werk aan de wijk! #meervoorelkaar"*